

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

พริกจัดเป็นพืชในวงศ์พริกและมะเขือ (Solanaceae) มีถิ่นกำเนิดในเขตร้อนชื้นของทวีปอเมริกา พันธุ์พริกที่มีรสเผ็ดจัดได้รับความนิยมในประเทศเขตร้อน ส่วนพันธุ์ที่มีรสเผ็ดน้อยนิยมบริโภคในเขตอบอุ่นและเขตหนาว (จานุลักษณะณ์, 2541) พริกเป็นพืชเครื่องเทศที่สำคัญชนิดหนึ่งของโลกมีการปลูกกันอย่างกว้างขวางทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตร้อน สำหรับประเทศไทยพริกมีความสำคัญอย่างมากในชีวิตประจำวันและมีความสำคัญทางเศรษฐกิจ (สุชีลา, 2549)

ในปัจจุบันประเทศไทยได้มีการสกัดสารเผ็ดในผลพริกที่เรียกว่า แคปไซซิน (capsaicin) ซึ่งมีฤทธิ์ทางเภสัชวิทยาการทำผลิตภัณฑ์เพื่อใช้ประโยชน์ด้านสุขภาพ เช่น กระตุ้นการทำงานของกระเพาะอาหาร การไหลเวียนของโลหิต บำรุงหัวใจ บรรเทาอาการปวดเมื่อย รักษาอาการโรคไซนัส รวมทั้งใช้ควบคุมน้ำหนัก (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2553)

จากข้อมูลองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติในปี พ.ศ. 2552 พบว่า ทั่วโลกมีแนวโน้มปลูกพริกสูงขึ้นเรื่อยๆ ทุกปี เช่นเดียวกับประเทศไทยที่มีพื้นที่ผลิตกระจายทั่วทั้งประเทศ จากข้อมูลพื้นที่เพาะปลูก (2549/2550) มีพื้นที่ปลูกรวมทั้งประเทศ 474,717 ไร่ ที่ใช้ปลูกพริก 5 ชนิด คือ พริกขี้หนูเม็ดเล็ก พริกขี้หนูเม็ดใหญ่ พริกยักษ์ พริกหยวก และ พริกใหญ่ ได้ผลผลิตรวม 333,672 ตันต่อปี ชนิดพริกที่ปลูกมากที่สุดคือ พริกขี้หนูเม็ดเล็ก และ พริกขี้หนูเม็ดใหญ่ โดยแหล่งผลิตสำคัญอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากสถิติของกรมศุลกากรในปี พ.ศ. 2549 รายงานว่า มีการส่งออกพริกไปยังประเทศอเมริกา ยุโรป รวมถึงอาเซียนหลายประเทศ ทั้งรูปผลสด ซอสพริก พริกแห้ง เครื่องแกงสำเร็จรูปและพริกบดหรือป่นเป็นมูลค่ารวม 2,161 ล้านบาท (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2553) อย่างไรก็ตามก็ยังมีการนำเข้าพริกแห้งและพริกบดหรือป่นเพื่ออุตสาหกรรมเป็นเงินทั้งสิ้น 762 ล้านบาท นำเข้าเมล็ดพันธุ์พริกเพื่อการค้าปีละ 6.75 ล้านบาท และส่งออกปีละ 181 ล้านบาท (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2553)

จากการศึกษาสถานการณ์การผลิต และความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อผลผลิต คุณภาพ และปริมาณสารแคปไซซิน ในพริกพันธุ์การค้าในเขตจังหวัดนครสวรรค์ สุโขทัยและตาก ระหว่างเดือนกันยายน พ.ศ. 2548 ถึง เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2549 พบว่า พันธุ์พริกจากจังหวัดตากให้ต้นทุนการผลิตสารแคปไซซินยอดเยี่ยม และมีศักยภาพในการพัฒนาให้เพิ่มผลผลิตได้มากยิ่งขึ้น (จานุลักษณะณ์ และคณะ, 2549) ซึ่งเกษตรกรทำการปลูกพริกเพียงปีละหนึ่งครั้งโดยอาศัยน้ำฝน โดยเริ่มปลูกในช่วงปลายเดือนพฤษภาคมและเก็บเกี่ยวในช่วงปลายเดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคม

นอกจากนี้บุญเลี้ยง (2548) รายงานว่า พริกพื้นเมืองได้มีการปลูกกันมากตามแนวชายแดนไทยและพม่า ในพื้นที่ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร จังหวัดกาญจนบุรี การเพิ่มผลผลิตพันธุ์พริกพื้นเมืองทำได้ในพื้นที่ที่สามารถให้น้ำได้ และเป็นที่ดินนํ้าไม่ท่วมขัง อีกทั้งการปลูกพริกนอกฤดูสามารถขายผลผลิตพริกสดได้ถึง 50 – 80 บาทต่อกิโลกรัม และได้ผลผลิตพริกสด 400 – 500 กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งสามารถแปรรูปเป็นพริกแห้งได้โดยพริกสด 3.0 กิโลกรัม แปรรูปเป็นพริกแห้งได้ 1.0 – 1.3 กิโลกรัม ลักษณะเด่นของพริกพันธุ์พื้นเมืองในพื้นที่ดังกล่าวคือ มีความเผ็ดและหอม ซึ่งโรงงานทำซอสพริกนิยมนำไปปั่นผสมกับพริกหนุ่มเขียวเพื่อเพิ่มความเผ็ดและความหอม

ด้วยลักษณะเด่นของพริกพันธุ์พื้นเมืองดังกล่าว งานวิจัยนี้จึงได้ทำการรวบรวมพันธุ์พริกพื้นเมืองในพื้นที่ปลูกจังหวัดตากจำนวน 5 อำเภอ และคัดเลือกพันธุ์พริกให้มีผลผลิตและปริมาณแคปไซซินอยด์สูง โดยวิธีการสกัดสายพันธุ์แท้จำนวน 2 ชั่ว และได้ศึกษาเสถียรภาพของผลผลิตของสายพันธุ์พริกชั่วที่ 1 เพื่อนำไปใช้ปลูกนอกฤดูกาลและเพิ่มผลผลิตเพื่อลดการนำเข้าพริกแห้งและพริกบดหรือป่นในภาคอุตสาหกรรมต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

- 1.2.1 เพื่อรวบรวมพันธุ์ ประเมินลักษณะพืชสวน และศึกษาปริมาณแคปไซซินอยด์ของพันธุ์พริกพื้นเมืองในพื้นที่ปลูกจังหวัดตาก
- 1.2.2 เพื่อคัดเลือกพันธุ์พริกพื้นเมืองในพื้นที่ปลูกจังหวัดลำปางให้มีผลผลิตและปริมาณแคปไซซินอยด์สูง
- 1.2.3 เพื่อศึกษาเสถียรภาพการให้ผลผลิตของพันธุ์พริกพื้นเมือง ชั่วที่ 1 จำนวน 5 สายพันธุ์ภายใต้สภาพพื้นที่ปลูกที่แตกต่างกัน

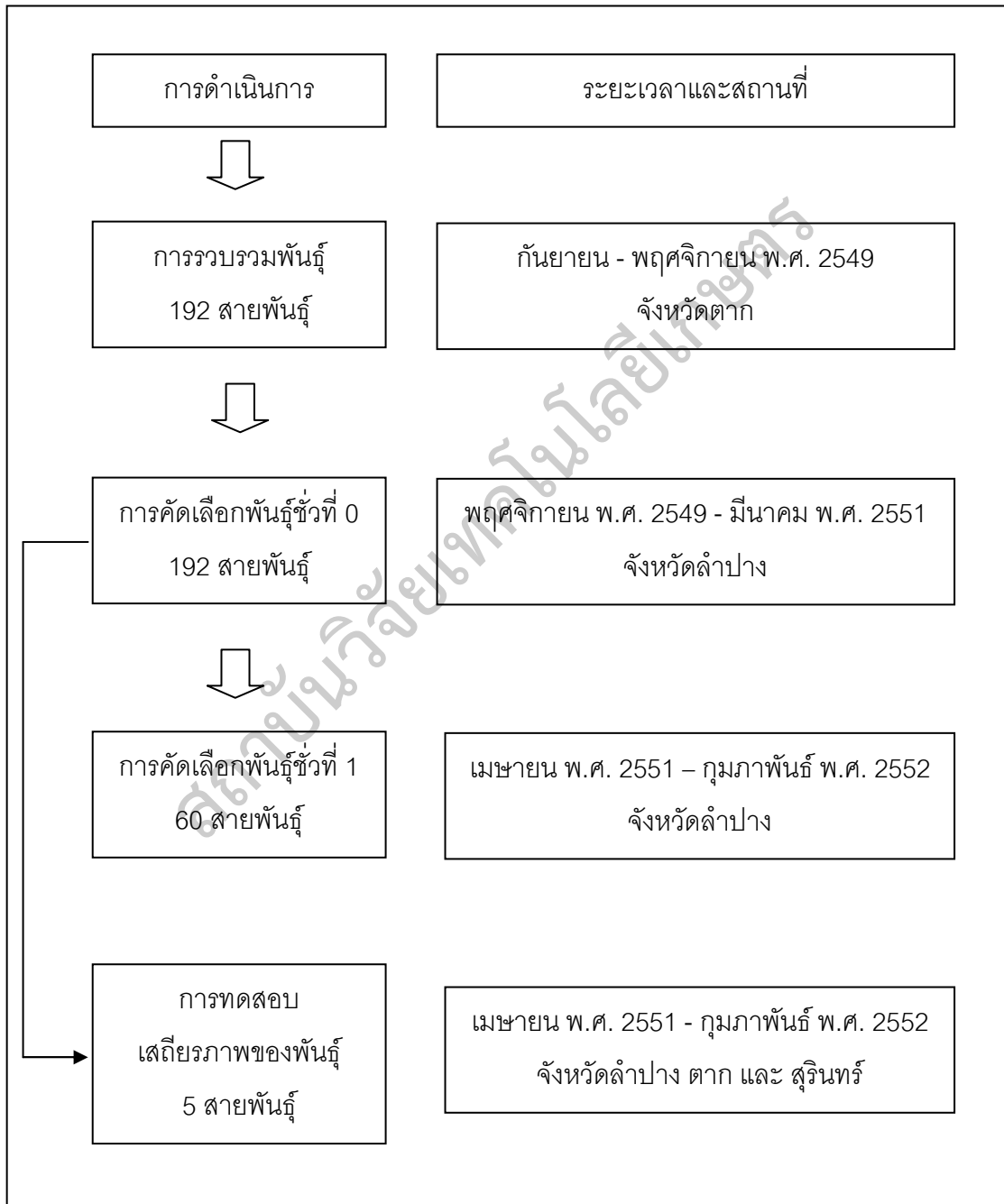
1.3 สมมติฐานของปัญหาวิจัย

พันธุ์พริกพื้นเมืองที่รวบรวมจากจังหวัดตากที่ผ่านการคัดเลือกพันธุ์ ณ จังหวัดลำปาง จะมีเสถียรภาพการให้ผลผลิตสูงภายใต้สภาพพื้นที่ปลูกที่แตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตงานวิจัย

การทดลองครั้งนี้ได้รวบรวมสายพันธุ์พริกพื้นเมืองจากแปลงเกษตรกรในพื้นที่ จังหวัดตากจำนวน 192 สายพันธุ์ หลังจากนั้นทำการประเมินและคัดเลือกแบบสกัดสายพันธุ์แท้จำนวน 2 ชั่ว แล้วคัดเลือกสายพันธุ์พริกชั่วที่ 0 ที่ดีเด่นจากประชากร 5 สายพันธุ์ เพื่อศึกษาเสถียรภาพการให้

ผลผลิตของสายพันธุ์พริก โดยทำการปลูกภายใต้สภาพพื้นที่ปลูกที่แตกต่างกัน 1 ฤดู ปลูกใน 3 พื้นที่ คือ 1. แปลงเกษตรกร ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก 2. สถาบันวิจัยเทคโนโลยีเกษตร ตำบลพิชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง 3. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 แผนผังการรวบรวมพันธุ์ การคัดเลือกพันธุ์ และการทดสอบเสถียรภาพของพันธุ์พริกพื้นเมืองจังหวัดตาก

1.5 คำสำคัญ

พริก พันธุ์พื้นเมือง การสกัดสายพันธุ์แท้ ผลผลิต เสถียรภาพของพันธุ์

Pepper, local cultivar, pure line selection, yield, varietal stability

สถาบันวิจัยเทคโนโลยีเกษตร